

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĖS ĮSTATYMO NR. XI-1196 2, 7, 15, 18, 19,
21, 23, 24, 26, 27, 29, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 41¹, 42, 43 IR 45 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-20-1207; TAIS- 20-6598(2))**

2020-07-15 Nr.

Vilnius

1. Projekto rengėjas. Vidaus reikalų ministerija.

2. Projekto tikslas. Įstatymo projektu siekiama papildyti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatyme nurodytus atvejus, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, išplėsti asmenų, gimimu įgyjančių Lietuvos Respublikos pilietybę, grupę, patikslinti priesaikos Lietuvos Respublikai procedūras ir tvarką, patikslinti Įstatyme apibrėžtas sąvokas ir kitas Įstatymo nuostatas.

3. Dabartinė situacija. Įstatymo 7 straipsnyje nustatyti atvejai, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis. Pagal Įstatymo 24 straipsnio 2 punktą, Lietuvos Respublikos piliečiai, įgiję kitos valstybės pilietybę, netenka Lietuvos Respublikos pilietybės. 2017 m. Lietuvos Respublikos pilietybės neteko 720, 2018 m. - 982, 2019 m. - 1 101 asmuo. Kiekvienais metais apie 250-300 asmenų, netekusių Lietuvos Respublikos pilietybės, nes įgijo kitos valstybės pilietybę, buvo asmenys, kurie kitos valstybės pilietybę įgijo, iki jiems sukako 18 metų. Lietuvoje asmenų be pilietybės skaičius kasmet mažėja: 2017 m. buvo 3 193, 2018 m. - 3 074, o 2019 m. - 2 904 asmenys be pilietybės.

Įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos 2019 m. lapkričio 20 d. rezoliuciją „Dėl gimimu įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo“ (toliau - Rezoliucija), Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. gruodžio 19 d. Antikorupcinio vertinimo išvadą dėl pilietybės atkūrimo proceso (toliau - STT antikorupcinio vertinimo išvada), Jungtinių Tautų Vyriausiojo pabėgėlių komisariato (toliau - JTVPK) rekomendacijas dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo, Lietuvos Respublikos teismų priimtus sprendimus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, taip pat siekiant aiškiai ir nuosekliai reglamentuoti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas.

4. Projekto esmė. Pagrindinės naujos projektu siūlomos nuostatos:

- siekiant įgyvendinti Rezoliuciją, Įstatymo 7 straipsnyje siūloma nustatyti atskirą atvejį, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės pilietis - asmuo, kuriam nesukako 20 metų ir kuris gimdamas įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę, o kitos valstybės pilietybę, iki jam sukako 18 metų, įgijo ne gimdamas. Šiuo atveju asmuo turės galimybę per 2 metus (iki jam sukaks 20 metų) savarankiškai pasirinkti, kokios valstybės pilietybę pageidauja turėti;

- siekiant įgyvendinti JTVPK rekomendacijas dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo Lietuvoje, siūloma išplėsti asmenų, gimimu įgyjančių Lietuvos Respublikos pilietybę, grupę. Įstatyme siūloma nustatyti, kad asmuo įgytų Lietuvos Respublikos pilietybę gimdamas, jeigu jis gimė asmenims be pilietybės, teisėtai gyvenantiems Lietuvos Respublikoje (t. y. ne tik nuolat, bet ir

laikinais Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims be pilietybės). Taip pat siūloma nustatyti, kad asmuo įgytą Lietuvos Respublikos pilietybę gimdamas ir tais atvejais, kai jis gimė vienam iš tėvų, kuris yra asmuo be pilietybės, teisėtai (ne tik nuolat, bet ir laikinai) gyvenantis Lietuvos Respublikoje, kai kitas iš tėvų yra nežinomas. Šiais atvejais būtų užtikrinta asmens teisė į pilietybę nuo gimimo dienos ir būtų mažinamas asmenų be pilietybės skaičius Lietuvoje;

- atsižvelgiant į tai, kad vaikas nėra savarankiškas asmuo ir dėl savo amžiaus negalėtų įvykdyti Įstatyme nustatytų reikalavimų, siūloma Įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje nustatyti išimtį, kad vaikams iki 18 metų, įgyjantiems Lietuvos Respublikos pilietybę natūralizacijos tvarka, nebūtų taikomi reikalavimai išlaikyti valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus bei turėti legalų pragyvenimo šaltinį;

- Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti išimtį, kam netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai. Siūloma, kad nereikėtų prisiekti Lietuvos Respublikai asmenims, kurie yra teismo pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje, ir vaikams, nesukakusiems 18 metų, nes šie asmenys dėl savo ligos ar amžiaus to padaryti negali;

- Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje išdėstytas priesaikos Lietuvos Respublikai tekstas yra pritaikytas tik vyriškos lyties atstovams, todėl siūloma pakeisti priesaikos Lietuvos Respublikai tekstą pritaikant jį ir moteriškos lyties atstovėms;

- Įstatymo 23 straipsnio 13 dalyje siūloma nustatyti terminą, per kurį asmuo, kuriam buvo leista prisiekti Lietuvos Respublikai neatsisakius kitos valstybės pilietybės, turi atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės - toks terminas būtų vieni metai nuo priesaikos Lietuvos Respublikai davimo dienos. Taip pat vienerių metų terminas atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės yra nustatomas ir tiems asmenims, kuriems nebuvo taikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai, o Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo nuo Respublikos Prezidento dekreto dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo ar grąžinimo įsigaliojimo dienos. Atsižvelgiant į kitų valstybių pilietybės atsisakymo specifiką ir į tai, kad praktikoje pasitaiko atvejų, kai tam tikros procedūros ar reikiamų dokumentų išdavimas užtrunka, Įstatymo 23 straipsnį siūloma papildyti 14 dalimi, siekiant nustatyti, kad minėtą terminą Migracijos departamentas gali pratęsti ne ilgiau kaip vieneriems metams, jeigu asmuo pateiks motyvuotą prašymą ir dokumentus ar duomenis, kad negalėjo per vienerius metus atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės. Nurodytais terminais neatsisakęs kitos valstybės pilietybės asmuo neteks Lietuvos Respublikos pilietybės. Šia nuostata siekiama išvengti atvejų, kai Lietuvos Respublikos pilietis turi ir kitos valstybės pilietybę, nors pagal Įstatymą neturi teisės būti ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės piliečiu;

- kadangi Įstatymo 7 straipsnyje siūloma nustatyti atskirą atvejį, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės pilietis, siūloma Įstatymo 24 straipsnyje nustatyti naują Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagrindą, t. y. jeigu Lietuvos Respublikos pilietis, būdamas kartu ir kitos valstybės pilietis, neatsisako kitos valstybės (kitų valstybių) pilietybės, sukakęs 20 metų. Šis netekimo pagrindas būtų taikomas tik tais atvejais, kai asmuo Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo gimdamas, o kitos valstybės pilietybę įgijo ne gimimu, o iki jam sukako 18 metų, ir iki jam sukako 20 metų, neatsisakė kitos valstybės pilietybės;

- Įstatyme nustatytos funkcijos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai. Siekiant aiškumo, ekonomiškumo ir praktiškumo, siūloma Įstatyme įvardyti konkretų subjektą, kuris atlieka Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos funkcijas - Migracijos departamentą;

- Įstatyme siūloma nustatyti, kad visos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo ir nagrinėjimo procedūros būtų vykdomos per vieną instituciją - Migracijos

departamentą, atsisakant dalies prašymų teikimo per Respublikos Prezidento kanceliariją. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo 33 straipsnio 4 punkte siūloma nustatyti, kad Migracijos departamentas rengtų ir teiktų asmenų dokumentus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo, išsaugojimo ar grąžinimo svarstyti Pilietybės reikalų komisijai;

- atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teismų suformuotą praktiką bei į praktikoje kylančias problemas taikant Įstatymo nuostatas, tikslinamos Įstatyme apibrėžtos sąvokos, taip pat kitos Įstatymo nuostatos.

5. Derinimas. Įstatymo projektas teiktas derinti Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Teisingumo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Valstybės saugumo departamentui, Specialiųjų tyrimų tarnybai. Įstatymo projektas ir aiškinamasis raštas patikslinti pagal minėtų institucijų pastabas ir pasiūlymus, o argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, pateikiami derinimo pažymoje.

Rengiant Įstatymo projektą įvertinti Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos 2020 m. gegužės 27 rezoliucijoje „Dėl gimimu įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo“ pateikti pasiūlymai. Taip pat gautos Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos ir JTVPK rekomendacijos, kurios įvertintos tikslinant Įstatymo projektą (patikslinta Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 15 straipsnio 2 dalis, papildyta Pilietybės įstatymo 18 straipsnio 4 dalis).

Pritariame Vidaus reikalų ministerijos argumentams dėl Užsienio reikalų ministerijos, Valstybės saugumo departamento pastabų ir pasiūlymų. Siūlytume papildomai įvertinti Teisingumo ministerijos pastabą dėl konkrečios įstaigos prie ministerijos - Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – įvardinimo Įstatyme tikslingumo, taip pat pastabą dėl detalaus Migracijos departamento funkcijų, nurodytų kituose Įstatymo straipsniuose, perrašymo Įstatymo 33 straipsnyje tikslingumo.

6. Atitikimas Vyriausybės programai. Projektas tiesiogiai neįgyvendina Vyriausybės programos nuostatų.

7. Projekto įgyvendinimo kaštai. Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės, nes perduodant Migracijos departamentui iš Prezidento kanceliarijos funkciją, bus perduodamas vienas etatas kartu su darbo užmokesčiui numatytais lėšomis (etato koeficientas 8,0: 1 mėnesio darbo užmokestis - 1428,42 Eur, 12 mėnesių - 17 141,04 Eur).

8. Dalykinio vertinimo išvada. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte tikslintinos nuostatos dėl 33 straipsnio 9 punkto, taip pat siūlytina išsamiau nurodyti, kokias funkcijas ir kodėl siūloma perduoti Migracijos departamentui iš Prezidento kanceliarijos.

Siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020 m. liepos 14 d. išvadoje Nr. NV-1952 pateiktas pastabas ir projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušrina Genienė

Aušrina Genienė, tel. 8 706 63 769, el. p. ausrina.geniene@lr.lt